

Van: Natuurpunt <noreply.natuurpunt@modulas.be>
Aan: veerle.solia@amsab.be
Datum: 04/13/2011 11:12 AM
Onderwerp: Paddenstoelen.flits

april-mei 2011

Paddenstoelen.flits

- [Paddenstoel van de maand: Kogelhoutskoolzwam](#)
- [Daar is de lentebekerzwam...](#)
- [Laatste jaar voor het brandplekkenproject](#)
- [Nieuw in de Natuurpuntwinkel](#)
- [Relaas van een geslaagde mycologendag](#)
- [Paddenstoelen, probleemgevallen voor het natuurbeheer?](#)

Paddenstoel van de maand: Kogelhoutskoolzwam

De Kogelhoutskoolzwam (*Daldinia concentrica*) is een vrij algemene en opvallende soort die te vinden is op dode takken en delen van de stam, voornamelijk van es. De soort is eerst te zien als een donkerbruine kogel, die later zwart en hard wordt een diameter van 9 cm kan hebben. Als je de Kogelhoutskoolzwam doorsnijdt dan zie je een ringenpatroon. Dit zijn geen jaarringen zoals bij een boom, de Kogelhoutskoolzwam groeit veel sneller. Hij ontwikkelt zich van oktober tot maart en vanaf april - mei vormt hij rijpende sporen in de buitenste laag. Raak ze in deze periode maar eens aan, je vingers krijgen al snel de kleur van de zwartbruine sporen.

De Kogelhoutskoolzwam is gemakkelijk te herkennen, maar de kans bestaat dat je zijn twee zeldzamere dubbelgangers tegenkomt. *Daldinia petriniae* is te vinden op els en *Daldinia lloydii* geeft de voorkeur aan berk. Beide soorten zijn zo zeldzaam dat ze nog geen Nederlandse naam hebben. Je kan best een stuk inzamelen als je ze vindt. Zo kan het materiaal door een mycoloog nagekeken worden onder de microscoop. En vergeet niet om je waarnemingen van kogelhoutskoolzwammen al dan niet met foto in te voeren op [waarnemingen.be](#).

Daar is de Lentebekerzwam ...

De Lentebekerzwam (*Caloscypha fulgens*, foto Marcel Heyligen) is ondanks zijn opvallende verschijning een grote zeldzaamheid. Met zijn goudgele beker, die blauwgroen verkleurt aan de rand, herken je deze soort vrijwel onmiddellijk. In 2003 dook deze zwam plots op in het Kennedybos te Kortrijk. Er was enkel nog een waarneming uit Ukkel bekend van het jaar 1959. In beide gevallen ging het om éénmalige vondsten. Op 10 maart werd in de Laambroeken te Heusden-Zolder de Lentebekerzwam na 8 jaar terug in Vlaanderen gevonden. Vervolgens werd hij op 26 maart in het Peertsbos in Herentals [gesignaleerd](#). En ook in Kortrijk konden ze niet achterblijven en werd de zwam zelfs op twee plaatsen [teruggevonden](#): het Kennedybos en de Gavers. De Lentebekerzwam is ook in Nederland zeer zeldzaam. Hij leeft wellicht in symbiose met loof- en

naaldbomen op humusarme zandgrond. In Noord-Amerika is deze bekerzwam bekend uit naaldbossen, waar hij verschijnt na het smelten van de sneeuw.

Laatste jaar voor het brandplekkenproject

We zijn gestart met het laatste jaar van het brandplekkenproject. Tijdens natte periodes in het voorjaar kan je dingen vinden, die in het najaar niet meer te zien zijn. Het [Krulmosschijfje](#) (*Lamprospora carbonicola*) werd in 2009 enkel in het voorjaar waargenomen, terwijl het in 2010 ook in het najaar was te zien. De **Brandplektrichterzwam** (foto links, Johan Paulussen) werd in 2010 dan weer enkel in het voorjaar gezien, terwijl hij in 2009 in het najaar opdook. Tot hiertoe werden er dus geen typische voorjaarsbrandpleksoorten gevonden. Maar een groot deel van de soorten kan wel gevonden worden in een natte april, maar ook in mei, juni, juli en augustus. Speuren op brandplekken levert dus bijna heel het jaar door iets op wanneer het maar regent en de brandplek oud genoeg is. Het kan ook interessant zijn om brandplekken uit het verleden (15 jaar oud) te bekijken. Ze zijn wellicht moeilijk te vinden en je zal er geen typische brandpleksoorten op vinden. Maar het branden zorgt voor een blijvende voetafdruk, die de bodem structureel gewijzigd heeft. Aan het Zwart water in Turnhout werd bijvoorbeeld op oude brandplekken een hotspot aan wasplaten en aardtongen gevonden. Wil je meezoeken naar brandplekpaddestoelen, neem dan contact op met [Roosmarijn](#)

Nieuwe paddenstoelboeken in de winkel

Voor wie de Duitse taal niet schuwt en zijn paddenstoelenbibliotheek wil uitbreiden met een handige veldgids is "Der Grosse Kosmos Pilzführer" van Laux een aanrader. Net als de Grote paddenstoelengids van Gerhardt worden in zakformaat zo'n 1200 soorten paddenstoelen in beeld gebracht en besproken. Met het verschil dat in dit boek de nadruk meer op houtzwammen en ascomyceten ligt. Er worden ook enkele plantenparasieten zoals de [Elzenvlag](#), [Moederkoren](#) en het [Narrentasje](#) in beeld gebracht. Niet alle foto's zijn even geslaagd, maar de **ledenprijs van 18 euro** is beslist een koopje voor een paddenstoelenboek van 720 pagina's.

Ook de recent uitgegeven [Franse veldgids](#) voor paddenstoelen van Eyssartier en Roux ligt binnenkort in de Natuur.winkel. In dit lijvige werk (1120 pp.) worden een recordaantal soorten besproken (3.000) en in beeld gebracht (1.400).

Voor degenen die het graag wat kleiner hebben zijn er de slijmzwammen of myxomyceten. Ook hiervan werd recent een uitgebreid naslagwerk uitgegeven. Met meer dan 500 educatieve tekeningen en foto's en een sleutel in het Engels en het Frans, is dit werk een absolute aanrader. Je kan "[Les myxomycètes](#)" van Poulain nu al bestellen via de website.

Relaas van een geslaagde mycologendag

Op deze 20ste mycologendag in Antwerpen werd een inleiding en dankwoord gegeven door afdelingsverantwoordelijke Lieve Deceuninck. André De Kesel mocht de spits afbijten met zijn voordracht over *Boleten van Afrika*, waar hij

onderzoek naar voert in opdracht van de Plantentuin van Meise. Daarna verraste Myriam de Haan ons met protostelids, een nog primitievere groep dan de slijmzwammen...waar nog nooit onderzoek naar gevoerd werd in België. Dokter Deraemaker van het Antigifcentrum legt kort de werking uit van het centrum en verzekert ons dat vergiftigingen door paddenstoelen minder dan 1% uitmaken van alle oproepen. Niettemin is het belangrijk deze mensen te helpen en de paddenstoelen te laten determineren door ervaren mycologen. Het verslag van het brandplekkenproject wordt gebracht door Roosmarijn. Vooral Limburg staat op kop met 67 brandplekken en 189 soorten waarvan 10% echte brandpleksoorten. Ook konden de Limburgers door dit project weer een nieuwe soort op de Vlaamse lijst brengen: de [Gele dwergpegelzwam](#) (*Mucronella flava*).

In de namiddag deed André de Haan de moeilijkheden rond twee Galerina's uit de doeken: het Dwergmosklokje (*Galerina clavus*) en het Plat mosklokje (*Galerina embolus*). Uiteindelijk besluit hij dat ze thuishoren in de sectie *Pachilepyrium*. Bernard Declercq bericht ons over het kleine genus *Bertia*. Dit zijn kleine, onregelmatig gevormde, wrattige, zwarte ascomyceten. Het zijn saprophyten op ontschorst loof- en naaldhout. Luc Lenaerts geeft een kritische kijk op het genus *Dermoloma* (Barsthoed). Het is een klein geslacht van kleine, grijze, ridderzwamachtige paddenstoelen dat te vinden is in wasplatenweiden. Er zijn nogal wat verschillen in de microscopische kenmerken, de soorten zijn slecht afgebakend. Zijn besluit: *Dermoloma*, een geslacht om (niet) lief te hebben. Lieve Deceuninck leert ons werken met de invoermodule voor FUNBEL (databank Vlaamse mycologen). Traditioneel wordt de mycologendag afgerond met bijzondere vondsten van 2010. Wim Veraghtert genoot van een goed paddenstoelenjaar met onder andere Witte zalmplaat (*Rhodocybe fallax*) in de Molenbeekvallei, Veenmosfranjehoed (*Psathyrella sphagnicola*) in de Liereman, de Bruingestreepte wasplaat (*Hygrocybe radiata*) in de Lovenhoek, Ook Luc Lenaerts voegt er nog wat zeldzame saprophyten aan toe: Rode plakkaatzwam (*Merulipis taxicola*) op Taxus, *Daldinia lloydii* op berk, het was weer een leerrijke dag.

Paddenstoelen, probleemgevallen voor het natuurbeheer?

Met ca 4.000 soorten maken paddenstoelen een belangrijk onderdeel uit van de Vlaamse biodiversiteit. Nochtans vertaalt dit hoge aantal zich doorgaans niet in een bijzondere aandacht vanwege natuurbeheerders. Sommige courante beheersmaatregelen zoals het kappen van naaldbossen voor heideherstel vormen zelfs eerder een bedreiging voor een reeks Rode-Lijstsoorten. Maar zijn deze Rode-Lijstsoorten, die gebonden zijn aan exoten, wel relevant voor het natuurbeheer? Deze discussie wordt momenteel in Nederland gevoerd naar aanleiding van de [naaldbosbrochure](#) die werd opgesteld door de Nederlandse mycologen. Maar ook in Vlaanderen komt het af en toe tot een dispuut tussen mycologen en beheerders. In het meest [recente nummer van Natuur.focus](#) durven Wim Veraghtert en Roosmarijn Steeman deel te nemen aan deze discussie vanuit het oogpunt van mycologen met een bredere kijk op natuurbeheer.

Wil je deze nieuwsbrief niet meer ontvangen ? Klik dan [hier](#).
Heb je opmerkingen of vragen? Mail dan naar
roosmarijn.steeman@natuurpunt.be.